

דרורי: מוסר הלחימה של הפלאנגות

כאזה שהביעו חשש, כי ה"פלאנגות" לא יצייתו להוראות. ראה. הללו הששו כי יתרחש טבח. החששות שהיבועי במיפ"קדת כוחות צה"ל בביירות התבססו על גסיון מר. ב"חודש יוני, בעת הקרבות על כביש ביירות-דמשק, ביקשו אנשי ה"פלאנגות" להשתתף במלחמה. הם קיבלו אישור לתקוף גבעה שעליה, לדבריהם, היו מחבלים. אבל בדרכם פגשו אנשי ה"פלאנגות" בדרורי, ופנו לתקוף אותם. נהרגו אנשים משני הצדדים, וצה"ל גאלץ להלץ את כיה ה"פלאנגות". ב"פעולה זו נהרג חייל ישראלי. היה גם תקדים בביירות עצמה. ביום רביעי, יום לפני הטבח בשאליה, הורגו אנשי הפלאנגות את חיילי צה"ל תינוק בן תשעה חודשים, פצוע קשה מכדור רים. חיילי צה"ל שהביאו אתה, סיפרו כי הצליחו להוציא את התינוק ברגע האחרון מידי אנשי ה"פלאנגות". לאחר שאלה טבחו את הוריו ואחיו. אולם התינוק מת עוד בדרכו לבית החולים. הובעו, איפוא, חששות מטבח — אולם לא ניתן להם ביטוי בשטח. ביום ששי בבוקר החלו

"דיעות אחרונות": 22.9.1982

גם בעדותו של אלוף פיקוד הצפון, אמיר דרורי, מופיע הביטוי "נשים, זקנים וילדים" בקשר אל הפלאנגות. כאשר הוא נשאל אם הם לא הוזהרו לפני כניסתם למחנות צברה ושאליה, אומר דרורי: "אני לא זוכר בדיוק את ההודמנויות (שבחן הוזהרו הפלאנגות) אם כי אני זוכר את ההתבטאויות: שיתנהגו כמו בני-אדם, שלא יגעו בילוחמים. נשים וזקנים וילדים".

כלומר, עליפי עדותו של דרורי היה מקום לחששות, כאשר למעשי "נקם" הע"לולים להתפשט מן התחום המקובל של גברים ונערים שהם "מחבלים", אל התחום המסוכן של "לא-לוחמים. נשים, זקנים וילדים".

דרורי גם מסויג הרבה יותר מראש-הממשלה ומשרהביטחון כאשר ליכולת הקרבת של הפלאנגות, המישמעת שלהם ואימונם. הוא, לאורך כל הדרך, ועד לרגע שבו הם נכנסו למחנות-הפליטים, לא סמך על כך שיבצעו את המשימה שהטיל עליהם צה"ל. וכך הוא אומר:

"היה לי ספק גדול אם הם אכן יבצעו את מה שנאמר שם (בפגישת-התיאום עם הרמטכ"ל ביום הרביעי לפנות בוקר) בהקשר למחנות. זאת — על-סמך הנסיון שלנו איתם. היו פעולות מסוימות שהיה שיתוף פעולה איתם והיה תיאום. הם עשו דברים שהם רצו לעשות. היה לנו ספק אם הם ירצו לעשות ואם הם יוכלו לעשות. לי היה ספק. היו לי סימני-שאלה לגבי התנהגותם. מוסר-הלחימה, שלהם, וזה היה ברור לכל מי שהיה בקשר עימם, זה לא מוסר הלחימה של צה"ל".

מפקד הכוחות הישראליים בלבנון יכול היה לבסס את חששותיו לפני הטבח על מיקרים שאירעו ואשר חלק מהם התפרסמו ב"דיעות אחרונות" כמה ימים אחרי הטבח, ב-22.9.82. שם סיפר על תקרית בין ה"פלאנגות והדרורים. שבה נהרג גם חייל צה"ל. תקרית זאת אירעה כבר ביוני על כביש ביירות-דמשק, כאשר בדרכם אל משימה קרבית, התפנו הפלאנגות לתקוף דרוזים. תקרית אחרת של טבח-זוטא ה"ר חשה יממה אחת לפני הטבח, כאשר הפלאנגות טבחו מישפחה שלמה וחיילי צה"ל ניסו להציל את חייו של תינוק שהיה בידי הפלאנגות, ואשר מת לבסוף בדרכו אל בית-החולים. (ראה גלופה).

ילדים וזקנים. ללא ספק היה קיים נקם. אמין עצמו, בלוחית אחיו ב-15.9.82, הש"ר תמש במילה נקם. המילה נקם הושיעה בדיונים אצלנו. אבל אינני זוכר אפילו התבטאות אחת שמייחסת נקם בין מיגור אחד מוגדר למיגור מוגדר שני".

כלומר: גם שרון, כמו ראש-הממשלה, לא יכול היה להעלות בדעתו שיהיה טבח. לכל היותר היה מקום לחשש מ"נקם", שלעולם אינו נעשה ב"נשים, זקנים וילדים". אלא, אולי, רק בנערים ובגברים. שרון לא נשאל על-ידי הוועדה אם הובאה בחשבון האפשרות שהפלאנגות יטבחו ב"מחנות-הפליטים רק בנערים ובגברים. ב"מיסגרת השקפותיו על אופי ה"נקם" ה"ערי.

ההבטחה שעושה שרון בין מעשי הפלאנגות לבין כניסת צה"ל ללבנון ואחריה היא לפחות מוזרה. גם אחרי כניסת צה"ל ללבנון עשו הפלאנגות מעשי-טבח (ראה גלופה בהמשך). אך מהדמים משם בקר שר הזה הם הדברים שכתב איש בחנוה, ינון שנקר, כמעט שלושה שבועות לפני שנרצח בשיר ג'מאיל, ב-26.8.82 (ראה גלופה):

"עד לשינויים ההכרחיים, בכוחות ה"לכ"ר גוניים" ובצבא לבנון יש לצפות לפעולות הריגות מצד הלוחמים הנוצרים... האם יתפכו הכוחות הלבנוניים לחבורת שוחטים צמאי נקם?"

האם לא ידע שרהביטחון מה שהיה ידוע לכתב הבריטון של צה"ל? האם לא היו הדברים ידועים לראש-הממשלה, מנחם בגין? האם לא על עובדות כאלה דומות להן הוא ביסס את החששות שהאז הביע לפני השליח האמריקאי מוריס דרייפר?

לאנגות ביקשו להרוס מחנה-פליטים במיר, וצה"ל מנע זאת מהם. גם אחרי ההתקשות בבשיר ג'מאיל לא השתנה המצב בעיקרו, אומר שרון. הפר לאנגות נשארו כשהיו, לא "חבורה של מחמוימוח", אלא "מערכת מאוד שקולה במושגיה". לא היה חשש, לכן, משום מעשי נקם וטבח. לשרון יש הבחנה מעניינת בתחום זה, המתבססת על תיאוריה מסוימת של המנטאליות הערבית: "נקם במושגי הערבים לא כולל נשים."

עד לשינויים ההכרחיים, בכוחות ה"לכ"ר גוניים" ובצבא לבנון יש לצפות לפעולות הריגות מצד הלוחמים הנוצרים. פעולות, ששכיר להניח כי ישראל לא תעבד מהן נחת, "השא-לה הנשאלת אצלנו עכשיו היא מה נושים קר-ד: אונסים או רוצחים" שמע קצין ישראלי בכיר את המשפט מפיו של מפקד ב-פלנגות. גושי הנקם חששים הנוצרים כלפי המוסלמים — ובעיקר כלפי הפלשתינאים — במערב ביירות, יתפרץ בנעש רב לאחר שאחרון המחבלים יעזבו את ביירות. "אם יש להם שכל בראש, ינסו כולם לעזוב את ביירות. אינך יודע איזה טבע ילך כאן בקרב אותם מלשתינאים ומחבלים שישארו בעיר. לא יעזרו להם כל טיונות ההסתהרות ו-ההטמעות באוכלוסיה. חרם ורובייה של הלוחמים הנוצרים — ישנו אותם ויחסולם אחת ולתמיד", משפטים מסוג זה נשמעים, ככל שקרב מועד סיום הפינוי.

האם יתפכו הלוחמים נצבא שנראה (ככל שיוכלו להתרשם מקרב) — צבא מסודר יחסית, לחבורת פראים? האם יתפכו ה"כוחות הלבנוניים" לחבורת שוחטים צמאי נקם? בכירות אומרים כי בתשובה לשאלות אלה ייבחן כוחו האמיתי של בעיר גמא-ייל, נשיאה הבא של לבנון, ואופיה של ה"מדינה שבאשה יעמוד."

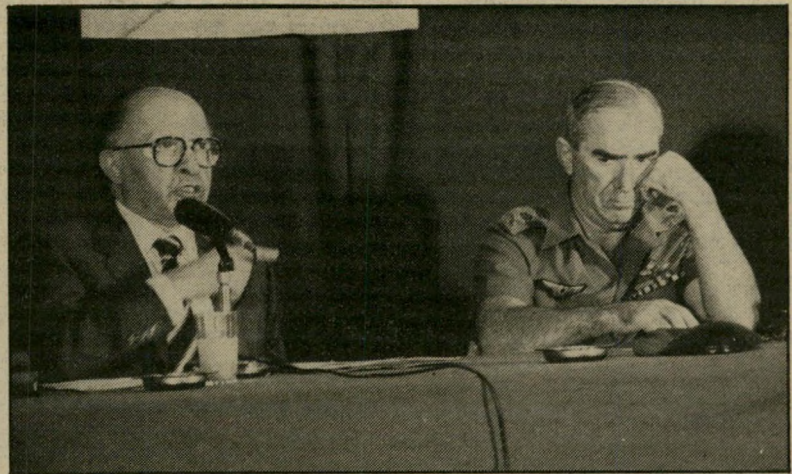
"במחנה": 26.8.1982

איתן: הנוצרים נקמו בדרוזים

במקום אחר

ראש לישכתו של הרמטכ"ל, סג"ר אלוף זאב זכרון, חזר וציין בעדותו כי הוא התרשם מאוד מן האירגון הסדר ששררו במחנה הפלאנגות. הוא אמר כי ביום הרביעי לפנות בוקר, כאשר הוא הגיע ביחד עם הרמטכ"ל לביירות, והם עשו את

הרמטכ"ל, רבי-אלוף רפאל איתן, העיד בולתיים סגורות לפני ועדת-החקירה, ואין לדעת מה אמר שם על הפלאנגות. אין לדעת אם הוא אמר שם שהוא חשש מפני מעשי-נקם מצידם. אולם התבטאויות שונות של הרמטכ"ל, הן בישיבת הממשלה ביום

בגין ואיתן

כשדובר על שפיכות דמים"

החמישי, הן אחרי שנודע על הטבח, מעידות שמה שעשו הפלאנגות במחנות-הפליטים סים צברה ושאליה לא הפתיע את רפאל איתן. זהו בדיוק הדבר שאספר היה לצפות לו על פי דעתו.

בתשובה לשאלה של עיתונאי, שהתפר-סמה יומיים אחרי תום הטבח, אמר הרמטכ"ל:

"אנחנו לא נותנים פקודות לפלאנגות. אנחנו לא אחראים עליהם. אני מציע ש"תשאל את הפלאנגות. הפלאנגות הם לבנר גים ולבנון היא שלהם, הם פועלים כפי שהם חושבים שהם צריכים לפעול. מי ששואל את השאלות האלה לא מבין מה קורה בלבנון, במיוחד אחרי הרצח של בשיר ג'מאיל. הנה, רק לפני ימים אחדים רצחו מישפחה של נוצרים בבית-אל-עדין, הנוצרים נקמו בדרוזים במקום אחר". דברים אחרים שאמר הרמטכ"ל, ושמהם ברור כי היה אפשר לצפות לטבח מעין זה שאירע, נאמרו באוני כתב מעריב יעקב ארו: "אני חושב כי מי שהכיר ומכיר את הבעיות הפנימיות בלבנון, צריך לדעת מה שעלול היה לקרות". (ראה גלופה).

נכונה. לאחר מעשה אמר הרמטכ"ל: "אני חושב, כי מי שהכיר ומכיר את הבעיות הפנימיות בלבנון, צריך לדעת שזה מה שעלול היה לקרות. היתה כאן מלחמת אזרחים לחיים ולמוות בין העדות, וניצור מישקע ע"מיה של איבה, וכל זה עוד לפני הרצח של באשיר ג'מאיל. הרצח הזה היתה את הנוצרים בתדהמה, שקשה היה לתאר אותה".

"מעריב": 21.9.1982

דרכם אל מטה הפלאנגות לפגישת התיאום הראשונה, הם חלפו בדרך על-פני יחידות רבות של הפלאנגות, זכרין אמר כי אפשר היה להבחין — אפילו באותה שעת-חשיכה — בכך שהפלאנגות מאורגנים היטב, ככוח צבאי לכל דבר.

ירון: שלא יפגעו במר"מי-ידיים

הממונה עליו. הוא לא האמין ביכולתם המיבצעית של הפלאנגות, כשם שהוא חשש מפני מוסר-הלחימה שלהם. בתשובה לש"אלה עונה ירון:

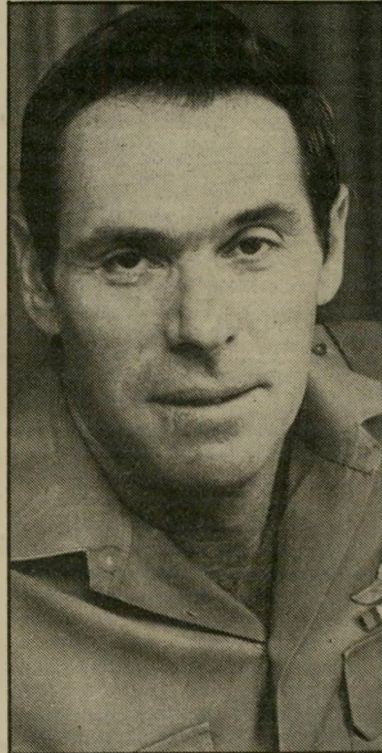
"נושא השתתפות הפלאנגות התגלגל החל מיום ד' בקיטעי דברים, אבל אני לא ייחסתי לכך שום חשיבות קונקרטית. מכ"ר וון שאני התעסקתי כבר ארבעה חודשים עם אפשרות כניסת הפלאנגות לחימה. ככל פסע הם היו אמורים להיכנס, וכל פסע הם לא נכנסו".

כלומר: ירון אינו שותף כלל להתלה-בותו של שרהביטחון מן היכולת המיב-צעית של הפלאנגות, ומן האופן המוסלם שבו הם ביצעו את משימותיהם.

ירון גם לא היה שותף לשאנוותם של ראש-הממשלה ושרהביטחון כאשר למוסר הלחימה של הפלאנגות. הוא טוען, כי הוא הוזהר אותם מפני פגיעה באוכלוסיה אזר-חית, וכאשר הוא נשאל מדוע הוא עשה זאת, הוא משיב:

"כי אני מכיר טוב מאוד את נורמות ההתנהגות שלהם. הן לא אותן הנורמות של צה"ל. אזהרה זו חורה לאורך כל הדרך. גם היה מונח לי בראש, שזה היה אחרי רצח באשיר ג'מאיל. הזהרתי, שכל עוד הפעולה מתבצעת ביחד איתנו ולנו יש חלק צמוד בה, הם לא יגעו באוכ"ל לוסיה אזרחית ובמר"מי ידיים".

גם חששותיו של ירון נפוגו, ככל הנר-אה, אחרי שהפלאנגות נכנסו למחנות-הפליטים. הגיעו אליו, "שמועות", שהוא לא קישר אותן לאפשרות של טבח, ורק מאוחר יותר, כשהיו, "זימומים", הוא היס"נה לכך את תשומת-ליבו של אלוף הפיקוד, אמיר דרורי.

מפקד-אוגדה ירון

שלמה פרנקל